

vergadering **C183**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 20 maart 2024

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de herziening van het marien ruimtelijk plan – 1434 (2023-2024)	3
VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het innovatieve project VISTools – 1435 (2023-2024)	5

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de herziening van het marien ruimtelijk plan
– 1434 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, ruimtelijke planning op zee is een belangrijke gezamenlijke ambitie om de blauwe economie in ons land verder te ontwikkelen. We zijn op dat vlak een pionier in de wereld. Op 19 april 2023 werd het startschot gegeven voor de herziening van het marien ruimtelijk plan (MRP). Dat plan brengt alle activiteiten in en op het Belgische deel van de Noordzee in kaart om hun ruimtelijke impact met elkaar te verzoenen. Het huidige MRP werd in 2020 aangenomen voor een periode van zes jaar.

Verschillende stakeholders konden hiervoor de afgelopen maanden voorstellen indienen bij de federale dienst Marien Milieu en werden geconsulteerd om tot een nieuw ontwerp van MRP te komen. In april-mei 2024 zou vervolgens een officiële publieksconsultatie worden georganiseerd in functie van het nieuwe ontwerp.

In het huidige MRP gelden – buiten de zone van de Vlaamse banken – geen beperkingen op de visserij. Bovendien voorziet het huidige plan vijf zones voor commerciële activiteiten, bijvoorbeeld aquacultuur, in onze Noordzee.

Mijn vragen aan u, minister, zijn de volgende.

Hoe evalueert u het huidige marien ruimtelijk plan 2020-2026?

Hebt u de visserij- en aquacultuursector actief betrokken in de evaluatie? Zo ja, op welke manieren?

Welke voorstellen voor de visserij- en aquacultuursector hebt u ingediend in functie van de herziening van het marien ruimtelijk plan? Hoe kwamen deze voorstellen tot stand? Welke participatie door de sectoren werd er voorzien?

Werden de adviezen vanuit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij gecoördineerd met de andere Vlaamse departementen en agentschappen? Werd hiertoe in enige coördinatie voorzien? Zo ja, op welke manier?

Hebt u zicht op de inpasbaarheid van de voorstellen in functie van het nieuwe ontwerp? Hebt u overleg gepleegd met de federale minister bevoegd voor het Noordzeebeleid?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Tommelein, voor deze hele batterij vragen. Wat het marien ruimtelijk plan betreft: het plan 2020-2026 heeft het kader gecreëerd en een stabiele structuur om een aantal activiteiten op het Belgisch deel van de Noordzee te kunnen uitoefenen. Dat was echt noodzakelijk want, zoals u weet, wordt onze kustzone zeer intensief gebruikt voor tal van activiteiten.

Overleg en evaluatie verlopen via een structuur van raadgevende commissies, die georganiseerd zijn per thema. De betrokken partijen komen regelmatig in de commissies samen om een gemeenschappelijk advies te vormen. Vlaanderen is hierin vertegenwoordigd. Rechtstreekse contacten tussen de verschillende federale en regionale diensten vinden ook frequent plaats, wat noodzakelijk is om technische materies meer in detail te kunnen bespreken.

De interactie met de visserij- en aquacultuursector wordt verzorgd door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, dat deel uitmaakt van de raadgevende commissie marien ruimtelijk plan. Ook hier wordt op regelmatige basis overleg gepleegd, zeker bij heel complexe dossiers of publieke consultaties. Tijdens die publieke consultaties kunnen de partijen dan, elk vanuit hun bevoegdheid en verantwoordelijkheden, hun wensen en opmerkingen overmaken volgens de geijkte procedures.

Wat betreft uw vragen over welke vragen tot herziening en voorstellen wij ingediend hebben, kan ik u zeggen dat dit een proces is dat al heel lang en uitgebreid loopt. De plannen werden met de partners uit de visserijsector besproken op de taskforce van het convenant. De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) bezorgde een adviesnota. Zowel het agentschap als de Rederscentrale hebben een advies ingediend voor het ontwerp.

Ons agentschap pleit ervoor om de toegang tot ruimte op zee voor visserijactiviteiten te waarborgen. Visserij heeft een belangrijke en strategische taak in de voedselvoorziening; zonder ruimte om te vissen zijn er grote socio-economische gevolgen voor de hele sector. De ruimte in het Belgisch deel van de Noordzee is schaars; meervoudig ruimtegebruik moet daarom altijd het uitgangspunt zijn.

De visserijsector verzoekt ook om de 3-mijlszone maximaal te vrijwaren voor de kustvisserij, zonder daarbij de focus op het bereiken van doelstellingen voor bodemintegriteit en natuurherstel uit het oog te verliezen. De kustvissers vragen een permanente corridor voor de kust van Nieuwpoort, die hun vaartuigen toelaat al vissend tussen de oost- en de westkust te bewegen.

De SALV vraagt in zijn advies om werk te maken van een 'visserij-inclusief' ruimteontwerp dat visserij als traditionele gebruiker op zee insluit. Naast meervoudig ruimtegebruik vraagt de SALV ook co-existentie waar, bij een optimale ruimtelijke inplanting van gebruikszones, kwetsbare zones binnen het mariene milieu maximaal ontzien worden.

Alle betrokken Vlaamse administraties zijn lid van of kunnen deelnemen aan de commissies. Er wordt op dit moment enorm veel overlegd. Het is de bedoeling dat er een gecoördineerd advies opgemaakt wordt voor het ontwerp marien ruimtelijk plan 2026-2034 vanuit die individuele voorstellen en adviezen.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. Zoals u zegt, is onze Noordzee tussen de Belgische en Britse kust een van de meest intensief bevaren en gebruikte zeeën wereldwijd. Ik herinner me nog een congres in Lissabon, waar ik naast de minister van Visserij van Brazilië zat. Hij vroeg me: "How long is your coast?" Toen heb ik hem – uiteraard in het Engels – geantwoord dat die niet zo lang was als de zijne maar dat we wel een van de drukst bevaren zeeroutes ter wereld hadden en dat we zelfs een marien ruimtelijk plan hebben. Dat vond hij zeer interessant. Hij heeft er natuurlijk wel wat minder nood aan, gezien de lengte van zijn kust en de grootte van de zeeën bij Brazilië.

Het is bij ons toch altijd een zeer grote uitdaging, het wordt zoeken naar evenwichten om aan de vele vragen te voldoen. De omstandigheden zijn geëvolueerd. Zo is bijvoorbeeld de tijd meer dan rijp om aquacultuurprojecten te ontwikkelen. U weet dat dat mijn stokpaardje is. Maar tegelijkertijd is de nood voor het creëren van een maatschappelijk draagvlak voor verschillende functies toch wel heel belangrijk. Het is zelfs niet onlogisch dat er onzekerheid groeit, en soms zelfs enige vijandelijkheid, als er te veel kapers op de kust zijn – in dit geval niet op de kust maar in zee.

Ik merk dat een belangrijke vraag toch nog altijd vanuit de visserij zelf blijft komen, van de individuele vissers die vinden dat ze niet voldoende aan hun trekken komen en dat de drukke activiteiten op de Noordzee en de vele bijkomende uitdagingen ten koste gaan van hun basisactiviteit. Uiteraard is de schaarste van een aantal vis- of garnaalsoorten daar niet vreemd aan. Men zegt dat er te veel activiteit is, waardoor er minder plaats is voor vis. Ik denk dat het belangrijk om weten is dat de Rederscentrale daarbij een belangrijke rol speelt en dat de vissers daar ook een belangrijke rol in kunnen spelen, en dat we een draagvlak moeten blijven zoeken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega, voor de ondersteuning. Ik ken uiteraard ook uw fascinatie voor aquacultuur. Ik deel die ook voor een stuk. Die ruimte voor die aquacultuur is ook echt belangrijk. De Strategische Stuurgroep Aquacultuur (SSAQ) vraagt daarom dat multifunctioneel ruimtegebruik nu ook als principe opgelegd zou worden bij concessies. Ik denk dat dat voor u als muziek in de oren zal klinken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het innovatieve project VISTools – 1435 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, een grote uitdaging voor de Belgische visserijsector bestaat erin om innovatieve technieken te gebruiken. Uit het recente Visserijrapport 2024 van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, dat dateert van januari 2024, blijkt dat 38 van de 59 actieve Belgische vaartuigen momenteel uitgerust zijn met het dataplatform VISTools. Dit innovatieve platform biedt realtime informatie over omstandigheden op en rond het vissersvaartuig waardoor vissers hun activiteiten efficiënter kunnen beheren.

Ook data van het vaartuig met betrekking tot locatie, snelheid, brandstofverbruik, trekkrachten, vangsten, vismaten en vissoorten stromen op die manier door naar de reder, maar ook naar de wetenschappers. Volgens de onderzoekers is dit uniek in de wereld.

Daarom stel ik er u ook een vraag over, minister. Als het uniek in de wereld is, dan is Tommelein een kaper op de kust.

Hoe beoordeelt u het project VISTools? Welke ondersteuning wordt aan het project, dat ondertussen reeds drie projectfases kende, gegeven? Volgt er nog een verlenging van het onderzoeksproject? Zo ja, met welke vragen en doelen? Welke timing wordt gehanteerd?

Welke strategie zult u implementeren om nog meer Belgische reders te overtuigen om de tool te gebruiken? Een snelle berekening leert me dat er nog 21 reders te overtuigen zijn. Welke concrete acties zullen daartoe binnen welke termijn worden ondernomen?

Komt het onderzoeksproject, gelet op de bijzonderheid en uniciteit ervan, ook aan bod op internationale beleidsfora, waar u volgens mij heel regelmatig aanwezig bent? Zult u hiertoe bijkomende initiatieven nemen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Tommelein. U weet dat de informele Visserijraad zondagmiddag in Brugge aanvangt en duurt tot maandagavond. We brengen ook een bezoek aan Zeebrugge. Ik heb begrepen dat er ook een cadeautje van Nieuwpoort te verwachten valt, zijnde garnaaltjes. Mocht u zelf nog innovatieve ideeën hebben: ze zijn welkom. Ik denk niet dat er kroketjes zullen zijn.

VISTools is een technische innovatie die de diverse soorten input aan boord van de vissersvaartuigen samenbrengt en die informatie vervolgens doorstuurt naar een centrale databank.

VISTools vormt ook een prioriteit binnen de duurzame ontwikkeling van onze visserij. Het wordt namelijk alsmaar belangrijker om rond elk aspect van de visserijactiviteit data te verzamelen en te gebruiken, ook in realtime.

De rederij of visser is en blijft eigenaar van deze data en kan dus ook beslissen door wie of waarvoor deze data gebruikt mogen worden.

VISTools is een technisch hoogstandje waar België trots op mag zijn. Ik laat mij vertellen door de experts in het domein dat het zelfs op wereldvlak een unicum is. Het is de eerste, essentiële stap in een nieuwe toekomst met verbeterde kennis, big data of mogelijk zelfs artificiële intelligentie.

Met de opeenvolgende projecten rond VISTools hebben we onze sector ondersteund om deze dataverzameling en -centralisatie technisch mogelijk te maken. Het concept werd ook mogelijk door het vertrouwen opgebouwd via het convenant voor een duurzame visserij. Ook een aantal direct bruikbare modules waarmee de visser zijn visreizen kan plannen en opvolgen, zijn werking kan optimaliseren en zovoort, op elk moment van de dag of nacht, zijn al in werking.

De uitdaging zal zijn om het VISToolssysteem verder uit te rollen voor de volledige vloot, rekening houdend met de praktische mogelijkheden voor elke vissersvaartuig en eveneens om de toepassingen steeds verder te ontwikkelen.

Vanuit het aflopende visserijfonds Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) werden drie projecten geselecteerd met de logische namen VISTool, VISTools II en VISTools III voor in totaal ongeveer 600.000 euro.

Onder het nieuwe Visserijfonds werd een volgend projectvoorstel ingediend. Dat zal dan misschien VISTools IV genoemd worden. Die aanvraag is nog in behandeling.

Wat de verdere uitrol betreft: binnen de sector zijn we dus nu al ver gevorderd met de installatie op 38 vissersvaartuigen. Er wordt bekeken welke opties technisch mogelijk zijn voor de kleinere vissersvaartuigen. Momenteel ligt de prioritaire focus op het uitbreiden van de mogelijkheden, het opdoen van ervaring en het uitbouwen van de samenwerking tussen vissers en wetenschap. In samenspraak met de sector zullen we nagaan hoe en wanneer we dit systeem verder kunnen uitbreiden wat betreft deelnemende vissersvaartuigen. Daar is nog geen termijn voor vastgelegd.

Ik ben dus fier op dit project. Het concept VISTools is daarom al veelvuldig aan bod gekomen, zowel op een aantal beleidsfora, in de gespecialiseerde media als via communicatiekanalen zoals het infoblad van de Rederscentrale, de website van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. In januari werd het visserijrapport 2024 (VIRA) voorgesteld, waarin u vast ook heeft gelezen dat innovatie, en dus ook VISTools, een belangrijk thema vormt.

Dan komen we bij het Belgisch voorzitterschap, waarbij we innovatie uiteraard opnemen als belangrijk transversaal thema. Onder meer op de recente Open Food Conference, die vorige week plaatsvond, is VISTools – in een aparte sessie! – uitgebreid aan bod gekomen. En voor de informele Visserijraad heb ik de commissaris voor Visserij en alle collega-visserijministers van de andere lidstaten uitgenodigd om een bezoek te brengen aan een modern vaartuig waar ze al geruime tijd ervaring hebben met VISTools. We laten hier een reder en een visser, die in samenwerking met ILVO VISTools vorm gaven, de toelichting geven. Ik hoop dat hun enthousiasme anderen zal inspireren.

Wat mij betreft, is dit dus een succesvol traject met veel potentieel voor de verdere uitrol in de toekomst. Maar dit gebeurt stap voor stap: nieuwe manieren van werken worden beter niet opgelegd maar krijgen pas echt een meerwaarde als ze door de sector zelf als positief geëvalueerd worden. Daar werken we nu verder aan.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Dank u wel voor uw antwoord, minister. U bent al even enthousiast als ikzelf over dit project. Het is ongetwijfeld een meerwaarde voor onze visserij. Het laat ook toe om meer aan precisievisserij te doen en om onze visserij verder te verduurzamen, iets dat we toch al enige tijd voor ogen hebben. Als we meer aan precisievisserij kunnen doen, dan betekent dat ook dat we sneller aan onze quota kunnen zitten of dat er minder visdagen nodig zijn om een gelijkaardige hoeveelheid vis op te halen. Dat betekent dus wel, minister, dat we via deze tool de verduurzaming van die visbestanden in de gaten moeten houden. Daarover gaat mijn bijkomende vraag, minister. Als we slagen in meer precisievisserij, dan zult u erover moeten waken dat onze visserijbestanden de kans krijgen om verder te verduurzamen. Dan zal men er ook voor moeten zorgen dat vissers die minder visdagen op zee kunnen gaan, toch hun activiteiten kunnen verruimen of diversifiëren.

U weet dat er heel wat andere mogelijkheden zijn. Ik ben gisteren nog in een Oostends restaurant lekkere rode poon gaan eten – dat was de dagschotel. Op het einde van de maaltijd zei ik dat de mensen die vis toch beter zouden moeten leren kennen en dat die nog meer in de kijker gezet zou moeten worden.

De voorzitter: Dank u wel voor de culinaire suggestie, collega Tommelein.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, inderdaad, voor alle suggesties, ook de culinaire. Het is een bottom-upverhaal – daarmee bent u het eens – met veel vertrouwen ook van de vissers in de wetenschap.

U had het over rode poon. Ik was een tijdje geleden op marktbezoek in Torhout, waar ik woon. Er was daar wat kritiek op het feit dat vis zo duur is. We hebben toen een oefening gedaan in het kopen van betaalbare vis. Ik heb mijn dierbare raadgeefster getrakteerd op een portie rode poon en een portie hondshaai – zeer betaalbaar en zeer lekker! Ik moest namelijk iemand vinden om die vis klaar te maken omdat ik zelf naar Brussel moest, en Annie Cool heeft zich als vrijwilliger aangemeld.

Dan wat die precisievisserij betreft: eigenlijk zet onze visserij steeds mooiere stappen op het vlak van duurzame visserijactiviteiten. Eerst hebben ze het vistuig en de technieken aangepast om de impact op de zeebodem te verminderen. De maximale sleepruimte van de boomkor werd beperkt tot een lengte van twee keer 12 meter. In combinatie met een heel precieze positiebepaling en wendbaarheid van het vaartuig is het mogelijk om met behulp van de nieuwste innovaties en onderzoeken – zijnde VISTools en GEOVIS – zeer gedetailleerd gevoelige gebieden te

vermijden. Dat laat een gradatie toe in de mate van te nemen beschermingsmaatregelen maar ook in de mogelijkheden om zeer gericht te vissen.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Dank u wel voor de toelichting, minister. Leve de vis, leve de Noordzee!

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.